

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 5.2.2014
COM(2014) 57 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή από τα κράτη μέλη των αποφάσεων-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ, 2008/947/ΔΕΥ και 2009/829/ΔΕΥ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους και εναλλακτικών κυρώσεων, καθώς και αποφάσεων περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση

{SWD(2014) 34 final}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ σχετικά με την εφαρμογή από τα κράτη μέλη των αποφάσεων-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ, 2008/947/ΔΕΥ και 2009/829/ΔΕΥ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους και εναλλακτικών κυρώσεων, καθώς και αποφάσεων περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση.....	4
1. Εισαγωγή.....	4
2. Γενικές πληροφορίες για τις αποφάσεις-πλαίσιο: μια συνεκτική και συμπληρωματική δέσμη νομοθετικών μέτρων	5
3. Η υφιστάμενη κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή και οι συνέπειες της μη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.....	6
4. Προκαταρκτική αξιολόγηση των νόμων μεταφοράς που έχει λάβει η Επιτροπή.....	8
4.1. Ο ρόλος του ενδιαφερομένου στη διαδικασία μεταφοράς.....	8
4.2. Αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης: καταρχήν μη προσαρμογή της ποινής	9
4.3. Μεταγενέστερες αποφάσεις: διαφορές στην εκτέλεση της ποινής.....	10
4.4. Υποχρέωση αποδοχής μιας μεταφοράς, εκτός εάν συντρέχουν λόγοι άρνησης.....	10
4.5. Προθεσμίες.....	11
4.6. Σύνδεση μεταξύ των αποφάσεων-πλαίσιο και του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.....	11
4.7. Δηλώσεις σχετικά με τη μεταβατική διάταξη	12
5. Ένα νέο νομοθετικό περιβάλλον προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η νομοθεσία στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα εφαρμόζεται στην πράξη	13
6. Συμπέρασμα	13

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την εφαρμογή από τα κράτη μέλη των αποφάσεων-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ, 2008/947/ΔΕΥ και 2009/829/ΔΕΥ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους και εναλλακτικών κυρώσεων, καθώς και αποφάσεων περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης που βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, η ΕΕ έλαβε μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ένα ποινικά διωκόμενο πρόσωπο το οποίο δεν κατοικεί μονίμως στο κράτος της δίκης δεν θα έχει διαφορετική μεταχείριση απ' ό, τι ένα ποινικά διωκόμενο πρόσωπο που είναι μόνιμος κάτοικος. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό των πολιτών της ΕΕ που φυλακίζονται σε άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο κατοικούν.

Στο πνεύμα αυτό, η ΕΕ ενέκρινε το 2008 και το 2009 τρεις συμπληρωματικές αποφάσεις-πλαίσιο, των οποίων οι αντίστοιχες προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο έληξαν:

- η απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ¹ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε αποφάσεις οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας (*απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων*) έπρεπε να έχει εφαρμοστεί έως τις 5 Δεκεμβρίου 2011. Η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο, αφενός, επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος να εκτελέσει ποινή φυλάκισης που έχει εκδώσει άλλο κράτος μέλος κατά προσώπου που παραμένει στο πρώτο κράτος μέλος. Αφετέρου, θεσπίζει ένα σύστημα για τη μεταφορά καταδίκων πίσω στο κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοοι ή στο οποίο διαμένουν συνήθως (ή στο κράτος μέλος με το οποίο έχουν στενούς δεσμούς) για να εκτίσουν την ποινή φυλάκισής τους.
- Η απόφαση-πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ² του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους και εναλλακτικών κυρώσεων (*απόφαση-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις*) έπρεπε να έχει εφαρμοστεί έως τις 6 Δεκεμβρίου 2011. Ισχύει σε πολλές εναλλακτικές προς τη στέρηση της ελευθερίας κυρώσεις και σε μέτρα που διευκολύνουν την πρόωρη απόλυση (π.χ. απαγόρευση εισόδου σε ορισμένα μέρη, υποχρέωση εκτέλεσης κοινωφελούς εργασίας ή μέτρα που αφορούν την κατοικία, την κατάρτιση ή επαγγελματικές δραστηριότητες). Η απόφαση αναστολής εκτέλεσης της ποινής ή απόλυσης υπό όρους, ή άλλη εναλλακτική κύρωση, μπορεί να εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον το ενδιαφερόμενο πρόσωπο συναινεί.

¹ Απόφαση-πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου, που εγκρίθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2008 (ΕΕ L 327 της 5.12.2008, σ. 27).

² Απόφαση-πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ του Συμβουλίου, που εγκρίθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2008 (ΕΕ L 337 της 16.12.2008, σ. 102).

- Η απόφαση-πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ³ του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (*απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης*) έπρεπε να έχει εφαρμοστεί έως την 1η Δεκεμβρίου 2012. Αφορά την προσωρινή απόλυση στο προδικαστικό στάδιο. Θα επιτρέψει ένα μη στερητικό της ελευθερίας μέτρο επιτήρησης να μεταφέρεται (π.χ. υποχρέωση του ατόμου να παραμείνει σε συγκεκριμένο τόπο ή να εμφανίζεται κατά τακτά διαστήματα σε συγκεκριμένη αρχή) από το κράτος μέλος όπου ο μη διαμένων μόνιμα είναι ύποπτος αξιόποινης πράξης στο κράτος μέλος στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του. Θα δώσει τη δυνατότητα ένας ύποπτος να υπόκειται σε μέτρο επιτήρησης στο κράτος μέλος μόνιμης διαμονής του μέχρι να διεξαχθεί η δίκη στο αλλοδαπό κράτος μέλος, αντί να τίθεται υπό προσωρινή κράτηση.

Η αξιολόγηση των πολυάριθμων απαντήσεων στην Πράσινη Βίβλο για την εφαρμογή της ενωσιακής ποινικής νομοθεσίας στον τομέα της κράτησης⁴, που εξέδωσε η Επιτροπή τον Ιούνιο του 2011, κατέδειξε ότι θα πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα στην ορθή και έγκαιρη εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο.

Συνεπώς, ο σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι διττός: κατά πρώτον, να αξιολογήσει την κατάσταση όσον αφορά την εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο υπό το πρίσμα της εξουσίας της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες επί παραβάσει από την 1η Δεκεμβρίου 2014⁵· κατά δεύτερον, να παράσχει μια προκαταρκτική αποτίμηση των εθνικών νόμων μεταφοράς που έχει ήδη λάβει η Επιτροπή.

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ-ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΙΑ ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΕΣΜΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Κάθε χρόνο, δεκάδες χιλιάδες πολίτες της ΕΕ διώκονται για εικαζόμενα εγκλήματα ή καταδικάζονται σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από αυτό στο οποίο κατοικούν. Πολύ συχνά, τα ποινικά δικαστήρια διατάσσουν την κράτηση προσώπων που δεν διαμένουν μόνιμα στο κράτος μέλος της δίκης επειδή ανησυχούν ότι τα εν λόγω πρόσωπα δεν πρόκειται να προσέλθουν στο δικαστήριο. Ένας ύποπτος ο οποίος κατοικεί μόνιμα στη χώρα θα υποβαλλόταν σε παρόμοιες περιπτώσεις σε ένα λιγότερο περιοριστικό μέτρο επιτήρησης, όπως είναι η τακτική εμφάνιση στις αστυνομικές αρχές ή η απαγόρευση των μετακινήσεων.

Οι αποφάσεις-πλαίσιο πρέπει να θεωρούνται μια δέσμη συνεκτικών και συμπληρωματικών νομοθετικών πράξεων που αντιμετωπίζει το ζήτημα της κράτησης πολιτών της ΕΕ σε αλλοδαπό κράτος μέλος και δύναται να οδηγήσει σε μείωση των προφυλακίσεων ή να διευκολύνει την κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων σε διασυνοριακό πλαίσιο. Υπάρχουν πράγματι λειτουργικοί δεσμοί μεταξύ των τριών αποφάσεων-πλαίσιο, καθώς και μεταξύ των αποφάσεων-πλαίσιο και της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης⁶.

³ Απόφαση-πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου, που εγκρίθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2009 (ΕΕ L 294 της 11.11.2009, σ. 20).

⁴ COM (2011) 327 τελικό: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/110614_en.htm.

⁵ Ημερομηνία λήξης της μεταβατικής περιόδου δυνάμει του πρωτοκόλλου 36 της Συνθήκης της Λισαβόνας (βλ. ενότητα 5).

⁶ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (*απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης*), ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1.

Η ορθή εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης από όλα τα κράτη μέλη θα δώσει τη δυνατότητα σε υπόπτους για τους οποίους έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης να επιστρέφουν γρήγορα στη χώρα μόνιμης κατοικίας τους όσο αναμένουν να εκδικαστεί η υπόθεσή τους σε άλλο κράτος μέλος. Κατά αυτόν τον τρόπο, θα αποφεύγεται η μακρά περίοδος προφυλάκισης σε αλλοδαπή χώρα μετά την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και πριν από τη διεξαγωγή της δίκης. Επιπλέον, η ορθή εφαρμογή της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις θα ενθαρρύνει τους δικαστές, οι οποίοι μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη ότι ένα πρόσωπο θα υπόκειται σε δέουσα επιτήρηση σε άλλο κράτος μέλος, να επιβάλλουν, αντί για ποινή φυλάκισης, εναλλακτική κύρωση η οποία θα εκτελείται σε άλλο κράτος μέλος από αυτό της δικαιοδοσίας τους.

Υπάρχει επίσης σύνδεση μεταξύ της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης και της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις. Πράγματι, όταν ο κατηγορούμενος έχει ήδη μεταφερθεί στη χώρα μόνιμης κατοικίας του βάσει της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης στο προδικαστικό στάδιο και έχει αποδείξει ότι συμμορφώνεται με τους όρους που του επιβλήθηκαν σε αυτό το προδικαστικό στάδιο, θα είναι φυσικό ο δικαστής να διάκειται ευνοϊκότερα στην επιβολή εναλλακτικής κύρωσης (αντί για φυλάκιση) η οποία θα μπορεί να εκτελεστεί κατά το μεταδικαστικό στάδιο σε άλλο κράτος μέλος από αυτό της δικαιοδοσίας του.

Επιπλέον, το άρθρο 25 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων προβλέπει σύνδεση με την απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Η συγκεκριμένη διάταξη, σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παράγραφος 6 και το άρθρο 5 παράγραφος 3 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, επιτρέπει σε ένα κράτος μέλος να αρνηθεί να παραδώσει υπηκόους του ή μόνιμους κατοίκους του ή πρόσωπα που διαμένουν σε αυτό εάν το εν λόγω κράτος μέλος αναλάβει να επιβάλει την ποινή φυλάκισης σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων.

Η πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτής της δέσμης νομοθετικών μέτρων απαιτεί την ορθή μεταφορά των αποφάσεων-πλαίσιο στο εθνικό δίκαιο.

3. Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Τη στιγμή της σύνταξης της παρούσας έκθεσης, 10, 14 και 16 κράτη μέλη αντίστοιχα δεν είχαν μεταφέρει ακόμη τις αποφάσεις-πλαίσιο στο εθνικό δίκαιο έχοντας καθυστερήσει πάνω από δύο έτη και ένα έτος από την ημερομηνία εφαρμογής. Η Επιτροπή είχε λάβει κοινοποιήσεις σχετικά με τους εθνικούς νόμους μεταφοράς μόνο από τα παρακάτω κράτη μέλη:

- *Απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων:* από **Δανία, Φινλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ηνωμένο Βασίλειο** έως την ημερομηνία εφαρμογής και από **Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Γαλλία, Κροατία, Ουγγαρία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία** μετά την ημερομηνία εφαρμογής.
- *Απόφαση-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις:* από **Δανία και Φινλανδία** έως την ημερομηνία εφαρμογής και από **Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κροατία, Ουγγαρία, Λετονία, Κάτω**

Χώρες, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία μετά την ημερομηνία εφαρμογής.

- *Απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης:* από **Δανία, Φινλανδία, Λετονία και Πολωνία** έως την ημερομηνία εφαρμογής της και από **Αυστρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κροατία, Ουγγαρία, Κάτω Χώρες, Ρουμανία, Σλοβενία και Σλοβακία** μετά την ημερομηνία εφαρμογής.

Δεν έχει ληφθεί κοινοποίηση από τα παρακάτω κράτη μέλη⁷:

- *Απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων:* **Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Πορτογαλία και Σουηδία.**
- *Απόφαση-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις:* **Κύπρος, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.**
- *Απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης:* **Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Πορτογαλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.**

Στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που προσαρτάται στην παρούσα έκθεση, παρατίθεται πίνακας της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά την εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο, καθώς και πίνακας με τις σχετικές δηλώσεις των κρατών μελών.

Οι αποφάσεις-πλαίσιο πρέπει να εφαρμοστούν από τα κράτη μέλη όπως και κάθε άλλο στοιχείο του κεκτημένου της ΕΕ. Από τη φύση τους, οι αποφάσεις-πλαίσιο είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη ως προς το αποτέλεσμα που πρέπει να επιτευχθεί, αλλά εναπόκειται στις εθνικές αρχές να επιλέξουν τη μορφή και τη μέθοδο εφαρμογής τους. Οι αποφάσεις-πλαίσιο δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα. Εντούτοις, η αρχή της σύμφωνης ερμηνείας είναι δεσμευτική σε σχέση με τις αποφάσεις-πλαίσιο που εγκρίνονται σύμφωνα με τον τίτλο VI της πρώην Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁸.

Η μη εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο από ορισμένα κράτη μέλη δημιουργεί πολλά προβλήματα διότι τα κράτη μέλη που έχουν εφαρμόσει ορθά τις αποφάσεις-πλαίσιο δεν μπορούν να επωφεληθούν από τις διατάξεις που αφορούν τη συνεργασία στο πλαίσιο των σχέσεών τους με τα κράτη μέλη που δεν τις εφάρμοσαν εγκαίρως. Εξάλλου, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του χώρου της δικαιοσύνης, απαιτεί την αμοιβαία μεταφορά στο εθνικό δίκαιο· δεν μπορεί να λειτουργήσει εάν οι πράξεις δεν εφαρμόζονται ορθά στα δύο κράτη μέλη που εμπλέκονται σε μια υπόθεση. Κατά συνέπεια, ακόμη και τα κράτη που εφάρμοσαν εγκαίρως τις αποφάσεις-πλαίσιο, όταν συνεργάζονται με κράτη μέλη που έχουν καθυστερήσει να τις εφαρμόσουν, θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις αντίστοιχες συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά τη μεταφορά κρατούμενων πολιτών της ΕΕ ή ποινών σε άλλα κράτη μέλη.

⁷ Ορισμένα κράτη μέλη ενημέρωσαν την Επιτροπή σχετικά με τη διαδικασία κατάρτισης συναφούς νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, κανένα από αυτά τα κράτη μέλη δεν είχε εγκρίνει τη νομοθεσία ή δεν την είχε κοινοποιήσει στην Επιτροπή έως τον Δεκέμβριο του 2013.

⁸ Βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ, της 16ης Ιουνίου 2005, υπόθεση C-105/03, *Pupino*.

4. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΛΑΒΕΙ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κατά τις συνεδριάσεις των εμπειρογνομόνων με εκπροσώπους των κρατών μελών, κατέστη σαφές ότι ορισμένα ζητήματα και νομικές διατάξεις χρήζουν περαιτέρω προσοχής. Αυτό επιβεβαιώθηκε και από την προκαταρκτική ανάλυση των εθνικών νομοθεσιών εφαρμογής που έχει ήδη λάβει η Επιτροπή.

Συνεπώς, η παρούσα έκθεση εστιάζει σε επιλεγμένα άρθρα που αποτελούν τον πυρήνα των αποφάσεων-πλαίσιο υπό το πρίσμα των στόχων τους. Καθώς η παρούσα έκθεση καλύπτει τις τρεις αποφάσεις-πλαίσιο, τα άρθρα ομαδοποιούνται θεματικά.

Δεδομένου ότι πρόκειται για προκαταρκτική αξιολόγηση, είναι πολύ νωρίς να εξαχθούν γενικά συμπεράσματα σχετικά με την ποιότητα της εφαρμογής. Αυτό οφείλεται επίσης στο γεγονός ότι πολλά κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη συμμορφωθεί με την υποχρέωσή τους να μεταφέρουν τις αποφάσεις-πλαίσιο στο εθνικό δίκαιό τους.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη διαθέτουν μικρή πρακτική εμπειρία όσον αφορά τη μέχρι σήμερα εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο. Τη στιγμή της σύνταξης της παρούσας έκθεσης, η Επιτροπή είχε λάβει περιορισμένες ενδεικτικές πληροφορίες σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των αποφάσεων-πλαίσιο από τρία κράτη μέλη (Βέλγιο, Φινλανδία και Κάτω Χώρες). Τα περιορισμένα αριθμητικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα καταδεικνύουν ότι η *απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων* χρησιμοποιείται ήδη, ενώ δεν έχουν γίνει ακόμη μεταφορές βάσει της *απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις* και της *απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης*.

Οι προσπάθειες των κρατών μελών που εφάρμοσαν εγκαίρως τις αποφάσεις-πλαίσιο θα πρέπει να υπογραμμιστούν και τα σχόλια που αφορούν αυτά τα κράτη μέλη θα πρέπει να γίνουν κατανοητά υπό το πρίσμα της προσέγγισης της Επιτροπής να παράσχει βοήθεια κατά τη διαδικασία εφαρμογής.

4.1. Ο ρόλος του ενδιαφερομένου στη διαδικασία μεταφοράς

(άρθρο 6 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων, άρθρο 5 της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις και άρθρο 9 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Δεδομένης της σημασίας της κοινωνικής επανένταξης ως καθοδηγητικής αρχής των αποφάσεων-πλαίσιο, η νομοθεσία εφαρμογής των κρατών μελών πρέπει να διασφαλίζει ότι γίνεται η δέουσα διαβούλευση με το ενδιαφερόμενο πρόσωπο κατά τη λήψη των αποφάσεων μεταφοράς.

Ωστόσο, το άρθρο 6 της *απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων* προβλέπει τη δυνατότητα μεταφοράς χωρίς τη συναίνεση του καταδίκου σε ορισμένες περιπτώσεις. Δεδομένου ότι αυτή η δυνατότητα αποτελεί νέα πτυχή σε σύγκριση με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1983⁹, τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν ορθά αυτή τη διάταξη στο εθνικό τους δίκαιο. Η νομοθεσία εφαρμογής θα πρέπει να προβλέπει τη μεταφορά του καταδίκου χωρίς τη συναίνεσή του μόνο στις τρεις περιορισμένες περιπτώσεις που αναφέρονται στο συγκεκριμένο άρθρο. Θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση να

⁹ Το Πρόσθετο Πρωτόκολλο του 1997 στην εν λόγω Σύμβαση ήδη προέβλεπε τη μεταφορά κρατουμένων χωρίς τη συναίνεσή τους σε περιορισμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, το Πρωτόκολλο αυτό δεν κυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη.

λαμβάνεται υπόψη η γνώμη του καταδίκου (όταν παραμένει στο κράτος έκδοσης), να παρέχονται πληροφορίες στον κατάδικο, να γίνεται διαβούλευση μεταξύ των αρμόδιων αρχών, καθώς και σχετικά με τη δυνατότητα των αρχών του κράτους εκτέλεσης να υποβάλουν αιτιολογημένη γνώμη.

Από μια προκαταρκτική ανάλυση της νομοθεσίας εφαρμογής των κρατών μελών, φαίνεται ότι δεν προβλέπεται πάντα ρητά ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει να ενημερώνεται και ότι θα πρέπει να του δίνεται η δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη.

Σύμφωνα με την *απόφαση-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις*, η συναίνεση του καταδικασθέντος απαιτείται πάντα, εκτός εάν το εν λόγω πρόσωπο έχει επιστρέψει στο κράτος εκτέλεσης, στην οποία περίπτωση συνάγεται η συναίνεσή του. Αυτό είναι σημαντικό, καθώς η συγκεκριμένη απόφαση-πλαίσιο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ενάντια στη βούληση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Ο λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό είναι ότι η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο ισχύει μόνο εάν το πρόσωπο έχει ήδη απολυθεί στο κράτος έκδοσης και επιθυμεί να επιστρέψει «ελεύθερο» στη χώρα στην οποία κατοικεί μόνιμα και είναι πρόθυμο να συνεργαστεί με τις εποπτικές αρχές. Το ίδιο ισχύει και για την απόφαση-πλαίσιο για το *ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης*, η οποία αφορά την προδικαστική φάση, όπου το πρόσωπο εξακολουθεί να τεκμαίρεται ότι είναι αθώο.

Η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον τα κράτη μέλη ορίζουν ορθά στη νομοθεσία εφαρμογής τους αποτελεσματική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας ο καταδικασθείς διαδραματίζει ρόλο κατά τη μεταφορά του.

4.2. Αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης: καταρχήν μη προσαρμογή της ποινής

(άρθρο 8 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων, άρθρο 9 της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις και άρθρο 13 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Είναι σημαντικό να βρίσκεται η σωστή ισορροπία μεταξύ του σεβασμού της ποινής που επιβλήθηκε αρχικά και των νομικών παραδόσεων των κρατών μελών, ώστε να μην προκύπτουν συγκρούσεις που θα μπορούσαν να επηρεάσουν δυσμενώς τη λειτουργία των αποφάσεων-πλαίσιο. Καθώς οι αποφάσεις-πλαίσιο βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των νομικών συστημάτων των κρατών μελών, η απόφαση που έλαβε ο δικαστής στο κράτος έκδοσης θα πρέπει να γίνεται σεβαστή και, καταρχήν, δεν θα πρέπει να αναθεωρείται ή να προσαρμόζεται. Η ποινή επιτρέπεται να προσαρμοστεί μόνο όταν η διάρκεια ή η φύση της ποινής δεν είναι συμβατές με το εθνικό δίκαιο του κράτους εκτέλεσης (π.χ. μέγιστη προβλεπόμενη από τον νόμο ποινή). Ωστόσο, η προσαρμοσμένη ποινή πρέπει να προσεγγίζει όσο το δυνατόν περισσότερο την αρχική ποινή. Μια προσαρμοσμένη ποινή δεν μπορεί να είναι βαρύτερη από την ποινή που επιβλήθηκε στο κράτος έκδοσης ως προς τη φύση ή τη διάρκειά της.

Ορισμένα κράτη μέλη διεύρυναν τις δυνατότητες προσαρμογής προσθέτοντας επιπλέον όρους (Πολωνία, Λετονία). Αυτό παρέχει τη δυνατότητα να αξιολογεί το κράτος εκτέλεσης κατά πόσον η ποινή που επιβλήθηκε στο κράτος έκδοσης είναι αντίστοιχη της ποινής που θα επιβαλλόταν υπό κανονικές συνθήκες για το ίδιο αδίκημα στο κράτος εκτέλεσης, κάτι που αντιβαίνει στον σκοπό και στο πνεύμα των αποφάσεων-πλαίσιο.

Όσον αφορά τις μη στερητικές της ελευθερίας ποινές, η απόφαση-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις διασφαλίζει ότι μια εναλλακτική κύρωση

μπορεί να μεταφερθεί ακόμη και εάν αυτό το είδος κύρωσης δεν θα επιβαλλόταν για παρόμοιο αδίκημα στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Επιπλέον, καθώς στα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπονται τουλάχιστον τα μέτρα αναστολής και εναλλακτικές κυρώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 της συγκεκριμένης απόφασης-πλαίσιο, ένα θετικό αποτέλεσμα θα είναι η προώθηση και η προσέγγιση εναλλακτικών προς την κράτηση μέτρων στα διάφορα κράτη μέλη. Μια προκαταρκτική αξιολόγηση των νομοθεσιών δείχνει ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν εφαρμόσει όλα τα υποχρεωτικά μέτρα (Βουλγαρία, Πολωνία).

Το ίδιο ισχύει για την απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης, βάσει της οποίας τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν τουλάχιστον έξι υποχρεωτικά μέτρα όπως αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1. Η Ουγγαρία επιτρέπει τη μεταφορά μόνο τριών μέτρων επιτήρησης.

4.3. Μεταγενέστερες αποφάσεις: διαφορές στην εκτέλεση της ποινής

(άρθρο 17 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων, άρθρο 14 της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις και άρθρο 18 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Το χρονικό διάστημα που θα παραμείνει εντέλει ο καταδικασθείς στη φυλακή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις διατάξεις σχετικά με την πρόωρη ή υπό όρους απόλυση που ισχύουν στο κράτος εκτέλεσης. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών είναι σημαντικές όσον αφορά το συγκεκριμένο ζήτημα: σε ορισμένα κράτη μέλη ο καταδικασθείς απολύεται αφού εκτίσει τα δύο τρίτα της ποινής, σε άλλα αφού εκτίσει το ένα τρίτο της ποινής.

Το άρθρο 17 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων προβλέπει ότι η εκτέλεση ποινής, περιλαμβανομένων των λόγων πρόωρης ή υπό όρους απόλυσης, διέπονται από το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Ωστόσο, το κράτος μέλος εκτέλεσης πρέπει να ενημερώνει, κατόπιν σχετικού αιτήματος, το κράτος μέλος που επέβαλε την αρχική ποινή για τους κανόνες που ισχύουν στην επικράτειά του όσον αφορά την πρόωρη ή υπό όρους απόλυση. Εάν το κράτος έκδοσης ανησυχεί ότι η μεταφορά θα οδηγούσε σε ό, τι θεωρεί αδικαιολόγητα πρόωρη απόλυση, μπορεί να αποφασίσει να μη μεταφέρει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο και να ανακαλέσει το πιστοποιητικό. Κατά συνέπεια, είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν σωστά την υποχρέωση να παρέχουν αυτές τις πληροφορίες, κατόπιν σχετικού αιτήματος, πριν από τη μεταφορά και την εκτέλεση της ποινής, κάτι όμως που δεν προβλέπεται στη νομοθεσία εφαρμογής ορισμένων κρατών μελών.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την πρόωρη και υπό όρους απόλυση μέσω βάσεων δεδομένων σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και ενδιαφερόμενα μέρη.

4.4. Υποχρέωση αποδοχής μιας μεταφοράς, εκτός εάν συντρέχουν λόγοι άρνησης

(άρθρο 9 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων, άρθρο 11 της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις και άρθρο 15 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Μία από τις νέες πτυχές των αποφάσεων-πλαίσιο είναι ότι επιβάλλουν καταρχήν την υποχρέωση αποδοχής αιτήσεων μεταφοράς. Αυτό απορρέει από την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, στην οποία βασίζονται οι αποφάσεις-πλαίσιο, και αντικατοπτρίζεται στην κοινή διάταξη στις τρεις αποφάσεις-πλαίσιο ότι το κράτος εκτέλεσης αναγνωρίζει μια δικαστική απόφαση η οποία διαβιβάζεται από το κράτος έκδοσης. Η άρνηση αποδοχής μεταφορών επιτρέπεται μόνο σε περιορισμένες

περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, εάν συντρέχουν οι λόγοι άρνησης που αναφέρονται στις αποφάσεις-πλαίσιο. Αντιθέτως, το κράτος έκδοσης δεν υποχρεούται να διαβιβάσει μια δικαστική απόφαση (βλ. το άρθρο 4 παράγραφος 5 της *απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων*).

Μια προκαταρκτική ανάλυση της νομοθεσίας εφαρμογής στα κράτη μέλη καταδεικνύει μεγάλες διαφορές όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των λόγων άρνησης. Ορισμένα κράτη μέλη δεν έχουν μεταφέρει στη νομοθεσία τους όλους τους λόγους άρνησης όπως αναφέρονται στις αποφάσεις-πλαίσιο (Ουγγαρία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Δανία, Λετονία), ενώ άλλα προσέθεσαν επιπλέον λόγους (Αυστρία, Βέλγιο, Δανία). Ορισμένα κράτη μέλη εφάρμοσαν ορθά τους λόγους άρνησης ως προαιρετικούς για την αρμόδια αρχή (Φινλανδία, Λετονία, Βουλγαρία), άλλα κράτη μέλη τους εφάρμοσαν ως υποχρεωτικούς (Αυστρία, Ιταλία, Μάλτα, Σλοβακία), ενώ σε μια τρίτη ομάδα το τελικό αποτέλεσμα είναι η εφαρμογή μείγματος προαιρετικών ή υποχρεωτικών λόγων (Βέλγιο, Δανία, Ουγγαρία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πολωνία).

Η εφαρμογή πρόσθετων λόγων άρνησης και η υποχρεωτική επιβολή τους φαίνεται να αντίκειται τόσο στο γράμμα όσο και στο πνεύμα των αποφάσεων-πλαίσιο.

Σχετικά με το ερώτημα εάν η εφαρμογή των λόγων άρνησης θα πρέπει να είναι προαιρετική για τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες θα λάβουν την απόφαση σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση, το κείμενο των αποφάσεων-πλαίσιο αναφέρει σαφώς ότι η αρμόδια αρχή «δύνатаι» να αρνηθεί να αναγνωρίσει τη δικαστική απόφαση και να εκτελέσει την ποινή εάν συντρέχουν οι λόγοι άρνησης. Σύμφωνα με τη διατύπωση αυτή, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει κατά περίπτωση εάν ισχύει ή όχι ένας λόγος άρνησης, λαμβανομένης υπόψη της πτυχής της κοινωνικής επανένταξης που διαπνέει και τις τρεις αποφάσεις-πλαίσιο. Ως εκ τούτου, οι λόγοι άρνησης θα πρέπει να εφαρμόζονται ως προαιρετικοί για την αρμόδια αρχή.

Η προσέγγιση αυτή συνάδει με το πνεύμα των αποφάσεων-πλαίσιο, σύμφωνα με το οποίο η μεταφορά πρέπει να ενισχύει τις προοπτικές κοινωνικής επανένταξης και δύναται να λαμβάνει χώρα κατόπιν ρητού αιτήματος του κατηγορούμενου ή καταδικασθέντος. Σε αυτήν την περίπτωση, η υποχρέωση άρνησης της μεταφοράς επειδή συντρέχει ένας λόγος άρνησης θα ήταν κατά κανόνα αντίθετη προς το συμφέρον του ίδιου του καταδικασθέντος.

4.5. Προθεσμίες

(άρθρο 12 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων, άρθρο 12 της απόφασης-πλαίσιο για την αναστολή και τις εναλλακτικές κυρώσεις και άρθρο 12 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Οι αποφάσεις-πλαίσιο θεσπίζουν ένα νέο απλουστευμένο και αποτελεσματικότερο σύστημα για τη μεταφορά ποινών με σκοπό τη διευκόλυνση και την επιτάχυνση της δικαστικής συνεργασίας. Ως εκ τούτου, προβλέπουν καθορισμένες προθεσμίες μέχρι τις οποίες πρέπει να γίνεται μια μεταφορά.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν τις προθεσμίες με τέτοιο τρόπο ώστε, κατά κανόνα, η οριστική απόφαση, περιλαμβανομένης της κατ' έφεση διαδικασίας, να περατώνεται εντός της καθορισμένης προθεσμίας. Υπέρβαση της προθεσμίας επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Παρότι εξυπακούεται ότι όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν ώστε οι κατάδικοι να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε νομικά δικαιώματα και ένδικα μέσα

σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, η Αυστρία, η Ουγγαρία και η Λετονία δεν περιέλαβαν διάταξη στη νομοθεσία εφαρμογής τους σχετικά με τη μέγιστη προθεσμία που εφαρμόζεται στις αποφάσεις των δικαστηρίων στο πλαίσιο των κατ' έφεση διαδικασιών για τις μεταφορές.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε η ενσωμάτωση ένδικων μέσων στο σύστημά τους να είναι ισορροπημένη έναντι της σημασίας της τήρησης των προθεσμιών που ορίζονται στις αποφάσεις-πλαίσιο¹⁰.

4.6. Σύνδεση μεταξύ των αποφάσεων-πλαίσιο και του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης

(άρθρο 25 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων και άρθρο 21 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης)

Το άρθρο 25 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παράγραφος 6 και το άρθρο 5 παράγραφος 3 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης παρέχει σε ένα κράτος μέλος τη δυνατότητα να αρνηθεί να παραδώσει ένα πρόσωπο για το οποίο έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (ή τη δυνατότητα να το παραδώσει υπό την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο θα επιστρέψει στο εν λόγω κράτος μέλος) όταν ο καταζητούμενος είναι υπήκοος, κατοικεί ή διαμένει στο εν λόγω κράτος μέλος, εάν το εν λόγω κράτος μέλος αναλάβει την υποχρέωση να εκτελέσει την ποινή φυλάκισης σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων.

Ορισμένα κράτη μέλη δεν ανέφεραν στη νομοθεσία εφαρμογής ότι οι εθνικές διατάξεις τους για τη μεταφορά στο δίκαιό τους της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων θα πρέπει να εφαρμόζονται στις παραπάνω περιπτώσεις (Δανία, Ουγγαρία, Λουξεμβούργο, Λετονία, Μάλτα και Σλοβακία). Μόνο η Αυστρία προβλέπει αυτήν τη δυνατότητα όταν η αίτηση παράδοσης αφορά υπηκόους της. Οι Κάτω Χώρες, αντί να σεβαστούν την υποχρέωση εκτέλεσης της ποινής όπως αυτή έχει επιβληθεί στο κράτος έκδοσης, επιφυλάσσουν του δικαιώματος να αξιολογούν κατά πόσον η επιβληθείσα στερητική της ελευθερίας ποινή αντιστοιχεί στην ποινή που θα είχε επιβληθεί στις Κάτω Χώρες για το ίδιο αδίκημα. Αυτό φαίνεται να αντίκειται στο πνεύμα και το γράμμα των αποφάσεων-πλαίσιο.

Το άρθρο 21 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης προβλέπει τη δυνατότητα έκδοσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης με σκοπό να επιστρέψει το πρόσωπο για να δικαστεί ή εάν απαιτείται να επιστρέψει επειδή δεν πληροί τις προϋποθέσεις που επιβάλλονται από το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης. Δεν έχουν εφαρμόσει όλα τα κράτη μέλη το άρθρο 21 (Ουγγαρία, Λετονία και Πολωνία).

Αυτό είναι λυπηρό, καθώς το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης, από την ίδια τη φύση του, θα ήταν ιδιαίτερος χρήσιμο σε πρόσωπα που αναμένουν να δικαστούν για αδικήματα ήσσονος σχετικά σημασίας, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να επιστρέψουν στη χώρα κατοικίας τους. Αναγνωρίζοντας αυτήν την πραγματικότητα, το άρθρο 21 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα επιτήρησης καταργεί ρητά την τυπική απαίτηση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης το αδίκημα για το οποίο εκδίδεται το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης να τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή με ανώτατο όριο ποινής τουλάχιστον 12 μηνών¹¹.

¹⁰ Βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ, της 30ής Μαΐου 2013, υπόθεση C-168/13, PPU, *Jeremy F. κατά Premier ministre*.

¹¹ Βλ. το άρθρο 2 παράγραφος 1 της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

4.7. Δηλώσεις σχετικά με τη μεταβατική διάταξη

(άρθρο 28 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων)

Το άρθρο 28 της απόφασης-πλαίσιο για τη μεταφορά κρατουμένων δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα, κατά τη στιγμή της έγκρισης της απόφασης-πλαίσιο, να δηλώσουν ότι, όσον αφορά τελεσίδικες αποφάσεις που εκδίδονται πριν από συγκεκριμένη ημερομηνία (που δεν μπορεί να είναι μεταγενέστερη της 5ης Δεκεμβρίου 2011), θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν τις υπάρχουσες νομικές πράξεις περί μεταφοράς καταδίκων. Η ημερομηνία έκδοσης της συγκεκριμένης απόφασης-πλαίσιου ήταν η 27η Νοεμβρίου 2008.

Όπως φαίνεται από τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή, τέσσερα κράτη μέλη (Ιρλανδία, Μάλτα, Κάτω Χώρες και Πολωνία) έχουν προβεί σε δηλώσεις αυτού του είδους. Ωστόσο, σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες που παρέλαβε η Επιτροπή, η Ιρλανδία, η Μάλτα και η Πολωνία προέβησαν στις εν λόγω δηλώσεις μετά την ημερομηνία έγκρισης της συγκεκριμένης απόφασης-πλαίσιο, δηλαδή μετά την 27η Νοεμβρίου 2008. Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι δηλώσεις αυτές δεν είναι έγκυρες και τα κράτη μέλη θα πρέπει να άρουν αμέσως τον χρονικό περιορισμό από την ισχύουσα ή προτεινόμενη νομοθεσία εφαρμογής τους.

5. ΈΝΑ ΝΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΕΤΑΙ ΟΤΙ Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Οι αποφάσεις-πλαίσιο που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του αποκαλούμενου «τρίτου πυλώνα» συμφωνήθηκαν ομόφωνα από όλα τα κράτη μέλη, τα οποία δεσμεύτηκαν να τις εφαρμόσουν πριν από τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο.

Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη δημιούργησαν μια έννομη τάξη η οποία τα δεσμεύει όπως και σε άλλους τομείς του δικαίου της ΕΕ, έστω και εάν δεν διατίθεται μηχανισμός επιβολής μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου δυνάμει του πρωτοκόλλου 36 της Συνθήκης της Λισαβόνας.

Εξυπακούεται ότι η εκτελεστική ισχύς του δικαίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που εγκρίνονται στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα, δεν μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο ανάλογα με το επίπεδο εφαρμογής στην εθνική έννομη τάξη, χωρίς αυτό να θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη αποτελεσματικής δικαστικής συνεργασίας.

Από την 1η Δεκεμβρίου 2014, το Δικαστήριο της ΕΕ θα διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία, συμπεριλαμβανομένων των προδικαστικών αποφάσεων για την ερμηνεία της νομοθεσίας, στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα έχουν το δικαίωμα να κινούν διαδικασίες επί παραβάσει κατά των κρατών μελών που δεν έχουν εφαρμόσει καθόλου ή δεν εφαρμόζουν ορθά το δίκαιο της ΕΕ.

Αυτές οι νέες δυνατότητες θα έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις πλέον σημαντικές νομοθετικές πράξεις που προηγούνται χρονικά της Συνθήκης της Λισαβόνας στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης, όπου η Επιτροπή θεωρεί ότι ανήκουν οι τρεις αποφάσεις-πλαίσιο.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Παρότι αναγνωρίζονται οι προσπάθειες που κατέβαλαν ορισμένα κράτη μέλη μέχρι σήμερα, το επίπεδο εφαρμογής αυτών των τριών σημαντικών νομοθετημάτων δεν είναι καθόλου ικανοποιητικό.

Ο στόχος της ανάπτυξης ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους τους πολίτες της ΕΕ, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι αδύνατο να επιτευχθεί εάν τα κράτη μέλη δεν εφαρμόζουν ορθά τις πράξεις που εγκρίνουν ομόφωνα.

Η μερική και ελλιπής μεταφορά των αποφάσεων-πλαίσιο παρεμποδίζει την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης. Επιπλέον, ανατρέπει τις εύλογες προσδοκίες των πολιτών της ΕΕ καθώς χάνουν ένα πολύτιμο μέσο για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων που συνεπάγεται το να είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε αλλοδαπό κράτος μέλος, ιδίως των πολιτών για τους οποίους έχει εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης κατά το προδικαστικό στάδιο. Ταυτόχρονα, η κατάσταση αυτή δεν επιτρέπει την επίτευξη του στόχου των αποφάσεων-πλαίσιο που συνίσταται στη διασφάλιση της απόδοσης δικαιοσύνης με παράλληλη ενίσχυση της κοινωνικής επανένταξης του υπόπτου ή κατηγορουμένου.

Τέλος, η καθυστερημένη εφαρμογή αποτελεί λυπηρό φαινόμενο, καθώς οι αποφάσεις-πλαίσιο μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση των ποινών φυλάκισης που επιβάλλουν δικαστές σε πρόσωπα που δεν διαμένουν μόνιμα στο κράτος της δίκης. Αυτό θα μπορούσε όχι μόνο να μειώσει τη συμφόρηση των φυλακών βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτόν τις συνθήκες κράτησης, αλλά και να οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων από τους προϋπολογισμούς των κρατών μελών για τις φυλακές.

Έχοντας κατά νου την εξουσία της Επιτροπής να κινεί διαδικασίες επί παραβάσει από την 1η Δεκεμβρίου 2014, είναι ύψιστης σημασίας να λάβουν υπόψη τα κράτη μέλη την παρούσα έκθεση και να παράσχουν κάθε περαιτέρω σχετική πληροφορία στην Επιτροπή, προκειμένου να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τη Συνθήκη. Επιπλέον, η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη που έχουν δηλώσει ότι καταρτίζουν επί του παρόντος σχετική νομοθεσία να τη θεσπίσουν και να κοινοποιήσουν τα εν λόγω εθνικά μέτρα το συντομότερο δυνατό. Η Επιτροπή καλεί όλα τα κράτη μέλη που δεν έχουν αναλάβει ανάλογη δράση να λάβουν άμεσα μέτρα για την πλήρη εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων-πλαίσιο. Επιπλέον, καλεί τα κράτη μέλη που εφάρμοσαν εσφαλμένα το κοινοτικό δίκαιο να αναθεωρήσουν την εθνική νομοθεσία εφαρμογής τους και να την εναρμονίσουν με τις διατάξεις των αποφάσεων-πλαίσιο.